کتاب‌شناسی پژوهش‌های فقه الحدیثی معاصر ـ اعظم صادقی‌نیا
فصلنامه تخصّصی مطالعات قرآن و حدیث **سفینه**
سال چهاردهم، شماره ۵۶ «ویژه کتابشناخت متون امامیه»، پاییز۱۳۹۶، ص ۱۱۵-۱۴۵

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

کتاب‌شناسی پژوهش‌های فقه الحدیثی معاصر

اعظم صادقی‌نیا*

چکیده: پژوهش‌های فقه الحدیثی معاصر به معنی هر گونه اثری است که سدهٔ اخیر دربارهٔ فقه الحدیث و مبانی آن، فهم حدیث، شرح حدیث، اجمال و تبیین در روایات، نقد متن حدیث، غریب الحدیث، معناشناسی حدیث و... به رشتهٔ تحریر درآمده است.

در این نوشتار به معرّفی اجمالی در حدّ اطلاعات کتاب‌شناسیِ بسیاری از این گونه آثار پرداخته شده است. این پژوهش‌ها شامل کتاب، مقاله و پایان‌نامه است که بر اساس ترتیب الفبایی نام نویسندگان تنظیم و ارائه گردیده است.

کلیدواژه‌ها: فقه الحدیث، فهم حدیث، شرح حدیث، نقد متن حدیث.

*. دانشجوی دکتری علوم قرآن و حدیث، دانشگاه فردوسی مشهد asadeghiniya@yahoo.com

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

مقدمه

فقه الحدیث در لغت و اصطلاح

«فقه» در لغت به معنی علم به یک شیء و درک و فهمیدن آن است. (نک: جوهری، الصحاح، ذیل ماده مورد نظر) فَقِهَ یعنی فهمید. بنابراین فقه الحدیث به معنای فهم و درک حدیث است.

فقه الحدیث یکی از مهم‌ترین شاخه‌های دانش حدیث به شمار می‌رود. گمان می‌رود عبارت فقه الحدیث از روایت مشهور پیامبر اکرمﷺ گرفته شده باشد که فرمود: «نَضَّرَ الله عَبداً سمع مقالتی فوعاها فبلّغها من لم یسمع فربّ حامل فقهٍ لیس بفقیهٍ و ربّ حاملٍ إلی من هو أفقه.» (کلینی، الکافی، ج ۱، ص ۴۰۳)

محدودهٔ فقه الحدیث، بررسی متن حدیث است. فقه الحدیث دانشی است که به وسیلهٔ آن، و با بررسی متن حدیث، مراد و مقصود معصوم از قول، فعل و تقریر آن فهمیده شده و مشخّص می‌گردد. (سلیمانی، فقه الحدیث و نقد الحدیث، ص۴۶)

اهمّیّت فقه الحدیث

پس از قرآن کریم، حدیث به عنوان مهم‌ترین مرجع و منبع استدلال و استنباط احکام شرعی به شمار رفته و نزد مسلمانان از والاترین جایگاه‌ها برخوردار بوده است. اهمّیّت فقه و فهم حدیث در روایات معصومینعلیهم‌السلام تذکّر داده شده است. چنانچه در دو روایت ذیل این مطلب، آشکار است. امام صادقعلیه‌السلام می‌فرماید: «حدیث تدریه خیر من الف ترویه» (مجلسی، بحارالأنوار، ج ۲، ص ۱۸۵)؛ به نظر می‌رسد در گذشته اصطلاحی را که برای فهم حدیث به کار می‌برده‌اند، همان درایة الحدیث بوده است. (نک: سلیمانی، بررسی نسبت فقه الحدیث با درایة الحدیث، مقالات و بررسیها، دفتر۷۲، زمستان۸۱، صص۵۱ -۶۰) در روایتی نیز امام صادقعلیه‌السلام به فرزندش فرموده است: «یَا بُنَیَّ اعرِف مَنَازِلَ الشِّیعَةِ عَلَی قَدرِ رِوَایَتِهِم وَ مَعرِفَتِهِم فَإنَّ المَعرِفَةَ هِیَ الدِّرَایَةُ لِلرِّوَایَةِ وَ بِا لدِّرَایَاتِ

لِلرِّوَايَاتِ يَعلو المُؤمِنُ إِلَى أقصَى دَرَجَاتِ الإيمَان.» (مجلسی، بحارالأنوار، ج ۱، ص ۱۰۶)

حدیث پژوهان فوایدی را برای فقه الحدیث ذکر کرده‌اند. با آگاهی از فقه الحدیث مراد و معنای واقعی معصوم از روایت دانسته می‌شود. نیز با آگاهی از فقه الحدیث می‌توان به ضعف یا قوت روایت پی برد. (نک: مسعودی، روش فهم حدیث، صص۱۳-۲۰) بدین معنی که گاهی ممکن است یک روایت سند نامعتبر داشته و یا اینکه اساساً برای آن سندی ذکر نشده باشد که در نتیجهٔ آگاهی از فقه الحدیث و بررسی متن و محتوای روایت، می‌توان حدیث صحیح را از ناصحیح تشخیص داد. همچنین با شناخت فقه الحدیث و قواعد و مبانی آن، جمع بین روایات مختلف و حتّی متعارض، امکان پذیر است.

پیشینهٔ فقه الحدیث

با نگاهی به منابع روایی و سخنان معصومین علیهم‌السلام چنین به دست می‌آید که نخستین کسانی که به فهم درست حدیث و آموختن آن سفارش می‌کردند، خود ائمهٔ معصومین علیهم‌السلام بوده‌اند. (فیض کاشانی، الوافی، ج ۱، ص۲۹۵) از روایاتی که در قبل ذکر شد این مطلب به روشنی فهمیده می‌شود.

از بررسی منابع تاریخی و روایی می‌توان آغاز تعمّق و تدبّر در حدیث و معانی آن را، زمانِ امیرالمؤمنین علیه‌السلام دانست. (نک: مسعودی، روش فهم حدیث، ص۲۴) چنانچه آن حضرت فهم صحیح روایات رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله و معانی آن را به اصحاب و یاران خود ارائه و یاد می‌دادند. دیگر امامان علیهم‌السلام نیز با توضیح و تفسیر روایات، برداشتهای ناصواب از روایات را تصحیح کرده و غوامض و لغات دشوار حدیث را گوشزد می‌نمودند. ایشان حتّی زمان و علّت صدور احادیث را برای اصحاب خود روشن می‌ساختند. این توضیحات و روشنگریها، علاوه بر تأکید فراوان آنان بر فهم حدیث جدای از روایتْ به تنهایی بوده است. (نک: سلیمانی، «بررسی نسبت فقه

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

با گذشت دوران حضور ائمه علیهم‌السلام و فاصله گرفتن و دوری از عصر امامان حاضر در میان مردم، این نحوه درک و فهم درست روایات در دوره‌های بعد نیز لازم و ضروری بود. همان گونه که وجود ابهامها، واژگان غریب، نواسخ، مجملات و... در قرآن، شرح و تفسیر آن را لازم می‌شمارد، در حدیث نیز با وجود این گونه ابهامات، فهم و تفسیر آن، انکار ناپذیر است.

در فقه الحدیث علاوه بر فهم لغات و واژگان مشکل حدیث، مباحث دیگری چون مطلق و مقیّد، عامّ و خاصّ، مجمل و مبیّن، ناسخ و منسوخ و... که به تفسیر و فهم حدیث کمک نماید، بحث می‌شود. توجّه به چنین مسائلی بود که در دوره‌های بعد، محقّقان و عالمان حدیث در شیعه و اهل سنّت، شاخه‌هایی را برای فقه الحدیث ترسیم کرده‌اند و نوشته‌ها و آثاری را مربوط به هر موضوع نگاشته‌اند. زیر شاخه‌هایی از قبیل غریب الحدیث، اسباب صدور حدیث، نقد حدیث، اختلاف حدیث، خانوادهٔ حدیث، علل الحدیث و...

این نوشته‌ها و آثار به دلیل تنوّعِ موضوعات و زیر مجموعه‌های فقه الحدیث، جداگانه و به صورت پراکنده انجام شده است. در این نوشتار، به جهت تسهیل در دستیابی و استفاده از این آثار، پژوهش‌های فقه الحدیثی (در زیر شاخه‌های گوناگون) دورهٔ معاصر را جمع کرده و معرفّی نموده است. این پژوهش‌ها شامل کتاب، پایان‌نامه و مقاله است. ناگفته پیداست که تعداد این پژوهش‌ها بیش از آن است که در این نوشتار گنجانده شده است. امّا تلاش شده تا در حدّ توان و با هدف آگاهی و سهولت دسترسی پژوهشگران به این پژوهش‌ها، معرّفی گردند.

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

- آذرخشی، مصطفی – کامیابی، محمّد مهدی؛ معنا شناسی حدیث «لو دلیتم بحبل الی الارض لهبط علی الله» و نقد دیدگاه عرفا دربارهٔ آن، سفینه، سال۹، ش۳۶، پاییز ۱۳۹۱، صص ۱۰۶-۱۲۳.
- آریان فر، مهدی – نقی زاده ، حسن؛ بررسی و نقد سند و متن حدیث کنز مخفی، علوم حدیث، شماره ۶۱، پاییز ۱۳۹۰، ص ۱۷۱.
- آشناور، مهدی؛ تعارض در احادیث و روش‌های حل آن، فصلنامه حُسنا، شماره ۱۴، پاییز ۱۳۹۱، ص ۱۴۰.
- آصفی، محمد مهدی؛ نکاتی درباره حدیث عنوان بصری از امام صادق علیه‌السلام، علوم حدیث، ش ۲۵، صص ۲- ۳۰، پائیز ۱۳۸۱.
- آصفی، محمد مهدی؛ درنگی در حدیث «اول العلم ...»، علوم حدیث، ش ۳۴، صص ۱۶- ۲۶، زمستان ۱۳۸۳.
- آصفی، مهدی؛ درنگ‌هایی در دعای ماه رجب، ترجمه عبدالرضا پورمطلوب، علوم حدیث، ش ۳۷ و ۳۸، صص ۱۶۷- ۱۸۵، پائیز و زمستان ۱۳۸۴.
- آقانوری، علی؛ حدیث افتراق امّت با نقل‌ها و پیامدها، هفت آسمان، ش ۱۸، صص ۱۲۷- ۱۵۱، تابستان ۱۳۸۲.
- آقایی، سیدعلی؛ بررسی حدیث‌شناسی خاورشناسان، آینه پژوهش، ش ۱۲۷، فروردین/ اردیبهشت۹۰.
- آقایی، سید علی؛ روش‌شناسی علّامه محمّد تقی شوشتری در نقد احادیث ساختگی، علوم حدیث، ش ۴۵-۴۶، سال دوازدهم، پاییز و زمستان ۸۶.
- آقایی، سید مجتبی؛ جستاری درباره حدیث «القَدَریةُ مجوس هذه الأمة»، علوم حدیث، ش۲۵، صص۳۱-۵۱، پائیز ۱۳۸۱.
- ابراهیمی، ابراهیم – امام، محمّدرضا؛ بررسی روایات رؤیت هلال و دلالت آنها بر رؤیت با ابزار نوین، علوم حدیث، ش۴۵-۴۶، سال دوازدهم، پاییز و زمستان ۸۶.
- ابطحی، سید عبد المجید؛ نقش سنّت در حجیّت فهم ظواهر کتاب، قبسات، ش ۲۹، صص ۲۱۵- ۲۳۲، پائیز ۱۳۸۲.
- ابوطالبی، حسن؛ قرآن معیار ارزیابی احادیث، گلستان قرآن، پیاپی: ۹۲، صص ۳۰- ۳۳، دی ۱۳۷۹.
- احتشامی‌نیا، محسن؛ مبانی فقه الحدیثی آیت الله میرزا مهدی اصفهانی، سفینه، ش ۲، صص ۲۹- ۴۷، ۱۳۸۳ ش. قسمت دوم: سفینه، ش ۳، ص۱۸. قسمت سوم: سفینه، ش ۴.

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

- احسانی فر لنگرودی، محمّد؛ پژوهشی در حدیث «قتیل العبرة»، علوم حدیث، ش ۴۵-۴۶، سال دوازدهم، پاییز و زمستان ۸۶.

- احسانی‌فر لنگرودی، محمّد؛ دو رویکرد ثبوتی و اثباتی در نقد حدیث، علوم حدیث، ش ۳۷ و ۳۸، صص ۱۲۳- ۱۴۶، پائیز و زمستان ۱۳۸۴.

- احمدزاده، سید مصطفی؛ سیری در فقه الحدیث «حدیث اربعین»، فصلنامه علوم حدیث، شماره۵۷، صص ۱۴۹-۱۷۳، پاییز ۱۳۸۹.

- احمدی، مهدی؛ مدلول و گسترهٔ قرآن در عرض حدیث بر قرآن، علوم حدیث، ش ۳۹، صص ۴۷- ۶۵، بهار ۱۳۸۵.

- احمدی فقیه، محمد حسن؛ رابطه نیّت و اخلاص: شرح حدیث بیستم از اربعین حدیث حضرت امام خمینی، تهران: مؤسسه نشر و تحقیقات ذکر، ۱۳۶۷ ش.

- أدلبی، صلاح‌الدین بن احمد؛ منهج نقد المتن عند علماء الحدیث النبوی، بیروت: دارالآفاق الجدیده، چاپ اول، ۳۷۱ ص، ۱۴۰۳ ق./ ۱۹۸۳ م.

- استاد ولی، حسین؛ سیرهٔ روایی شیخ صدوق، کتاب ماه دین، ش ۴۵-۴۶، صص ۶۸- ۷۱، مرداد ۱۳۸۰.

- افتخار، مهدی؛ اسماء الحسنی: شرح دعای جوشن کبیر، قم: مطبوعات دینی، چاپ اول، ۴۹۹ ص، فارسی.

- افسرالدین، اسماء؛ نگاهی به روش حدیثی جمال الدین احمد بن طاووس، ترجمه حمید باقری، آینه پژوهش، ش ۱۲۶، بهمن/ اسفند۸۹.

- اکبرنژاد، محمّد تقی؛ آثار فقه الحدیثی و سندی نقل به معنا، نشریه: فقه، ش۵۷، ۱۳۸۷ش.، صص ۱۴۶-۱۷۲.

- امینی، عبدالله؛ پژوهشی در مصحف حضرت فاطمه علیها السلام، بیّنات، ش۵۶، سال چهاردهم، ش۴، زمستان۸۶.

- ایروانی، جواد؛ بازخوانی روایات توریه و حکم آن، حدیث پژوهی، ش۸، صص ۸۷-۱۱۰، پاییز و زمستان ۹۱.

- ایزد پناه، عباس؛ اثبات صدور حدیث از طریق مضمون شناسی و متن، علوم حدیث، ش ۴، صص۷- ۲۹، ۱۳۷۶ ش.

- ایزدی، مهدی؛ نقد و فهم حدیث از منظر شیخ بهایی، دو فصلنامه تحقیقات علوم قرآن و حدیث، شماره ۱۸، ۱۳۹۱، ص ۲۳.

- ایزدی، کامران - گرامی، سید محمّد هادی - فروتن تنها، مصطفی؛ کهن‌ترین اثر شیعی در شرح دعای سمات و مؤلّف

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

آن، شیعه‌شناسی، ش۳۳، بهار ۱۳۹۰.
- ایزدی مبارکه، کامران؛ أصول نقد متن حدیث و فهم آن در بحارالانوار، مقالات و بررسیها، ش ۷۹، صص ۱۱-۳۴، بهار ۱۳۸۵.
- ایزدی مبارکه، کامران - منتظری، مجتبی؛ ملاکهای نقد حدیث از منظر استاد علی اکبر غفاری، پژوهش دینی، زمستان ۱۳۸۴ ، شماره ۱۲.
- بابایی، مرتضی؛ نورانیّت: شرحی بر حدیث علوی، اراک: کارا، ۱۳۷۷ ش.
- باجی، نصره - بستانی، قاسم؛ ائمه علیهم‌السلام و راهکارهای نقل، فهم و نقد حدیث، **حدیث و اندیشه**، ش۲۰، صص ۲۷-۵۴، پاییز و زمستان ۱۳۹۴.
- بارانی، محمّد رضا؛ بررسی اختلاف روایات در کتاب الصحیح، مجموعه: رویکرد «الصحیح» به سیرهٔ رسول خدا، مجموعه مقالات نکوداشت آیت الله سیّد جعفر مرتضی عاملی، صص۵۷-۹۰.
- بازوبندی، محمّدعلی؛ روش‌شناسی فقه الحدیثی فیض در وافی، استاد راهنما: محمّدعلی مهدوی‌راد، دانشگاه علوم اسلامی رضوی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد.
- باقری، حمید؛ بررسی متنی و سندی روایات «من بلغ»، حدیث اندیشه، ش ۵ و ۶، صص ۳۷- ۹۲، بهار و تابستان ۱۳۸۲.
- باقری، حمید - معارف، مجید؛ کارکردهای "نقد متنی" احادیث نزد محدّثان متقدّم امامی؛ پژوهشهای قرآن و حدیث (مقالات و بررسیها)، سال ۴۵، شماره اول، بهار و تابستان ۹۱، صص۱۱-۷۰.
- باقری بیدهندی، ناصر؛ شرحی کوتاه بر حدیث «اسمای حسنی»، پیام حوزه، ش ۲۱، صص ۸۹- ۱۰۹، بهار ۱۳۷۸.
- بانوی ایرانی؛ أربعین هاشمیه، ترجمه علویه همایونی، انتشارات هدی- ۵۹۶ ص- چاپ دوم، ۱۳۶۵ ش.
- برزگر، مهدی؛ ملاک پذیرش خبر و تأمّلی بر دیدگاه آیت الله خویی، فقه، ش ۶۸، تابستان۹۰.
- بستانی، قاسم؛ تبارشناسی، مفهوم‌شناسی و ارزیابی احادیث وجوهیّه، علوم حدیث، ش۵۶، سال پانزدهم، شماره دوم، تابستان ۸۹، صص۳۳-۵۸.
- بشوی، محمّد یعقوب؛ نقد احادیث مهدویّت از دیدگاه اهل سنّت، مرکز جهانی علوم اسلامی، قم، ۱۳۶ صفحه، ۱۳۸۴ ش.
- بصیری، حمیدرضا - شفیعی، سید روح الله؛ بررسی تحلیلی حدیث «سلمان منّا أهل البیت»، حدیث پژوهی، سال چهارم،

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

شماره هفتم، بهار و تابستان۹۱، صص ۱۶۳-۲۱۰.

- بقاعی، علی نایف؛ الاجتهاد فی علم الحدیث و أثره فی فقه الاسلامی، بیروت: دارالبشائر الاسلامیّة، یک جلد، عربی، ۶۸۸ صفحه، ۱۴۱۹ ق.

- بکار، محمّد محمود؛ اسباب ردّ الحدیث و ماینتج عنها من انواع، ریاض: دار طیبة، چاپ دوم، ۲۳۳ صفحه، یک جلد، عربی، ۱۴۱۸ ق./ ۱۹۹۷ م.

- بهرامی، محمّد حسین؛ اندیشه‌های حدیثی علّامه محمّدتقی شوشتری (ره) در کتاب النجعة، علوم حدیث، ش۳۱، صص ۳- ۳۴، بهار ۱۳۸۳.

- بهرامی، مژگان؛ فقه الحدیث از نگاه تفاسیر المیزان فی تفسیر القرآن و جامع البیان عن تأویل آی القرآن، استاد راهنما: مهرداد صفرزاده، مقطع کارشناسی ارشد، دانشگاه رازی کرمانشاه، ۲۸۹ صفحه، ۱۳۸۲.

- بهشتی پور، روح‌الله؛ معناشناسی حدیث تردد، مجله کتاب قیم، شماره ۵، بهار ۱۳۹۱، ص ۸۳.

- پاکتچی، احمد؛ مباحثی در علل الحدیث (به ضمیمهٔ بازشناسی متن مصباح الشریعه)، تنظیم و ویرایش: یحیی میر حسینی، صالح زارعی، سلسله دروس "فقه الحدیث" رشته الهیات، ارائه شده در دانشگاه امام صادق علیه‌السلام، چاپ اول، تهران، زمستان۱۳۸۸.

- پاکتچی، احمد؛ اندیشهٔ هفت اقلیم و ارزیابی یادکردهای آن در احادیث، مطالعات اسلامی، ش ۶۵ و ۶۶، صص ۱۷- ۴۲، پائیز و زمستان ۱۳۸۳.

- پاکتچی، احمد؛ **فقه الحدیث**: مباحث نقل به معنا، تهران: دانشگاه امام صادق علیه‌السلام، چاپ اول، ۶۱۶ صفحه، ۱۳۹۴.

- پاکتچی، احمد؛ **فقه الحدیث** (با تکیه بر مسایل لفظ)، تهران: دانشگاه امام صادق علیه‌السلام، چاپ دوم، ۴۵۲ صفحه، ۱۳۹۲.

- پاکتچی، احمد؛ **نقد متن**، تهران: دانشگاه امام صادق، چاپ اول، ۳۵۲ص، ۱۳۹۱.

- پسندیده، عبّاس؛ درآمدی بر روش شناسی فهم معارف روان شناختی از احادیث، علوم حدیث، ش۴۵-۴۶، سال دوازدهم، پاییز و زمستان ۸۶، ص۸۸.

- پورمطلوب، عبدالرضا- الموسوی، السید علی عبّاس؛ فقه الحدیث از دیدگاه عرفا، علوم حدیث، بهار ۱۳۸۵- شماره ۳۹، صص ۸۵-۱۰۴.

- پهلوان، منصور - آگاهی، معصومه؛

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

جایگاه تأویل در روایات تفسیری امام سجّاد علیه‌السلام، سفینه، ش۲۷، تابستان۸۹.
- تاج الدین، مهدی؛ النور المبین فی شرح زیارة الاربعین، قم: دارالأنصار، چاپ اول، ۲۴۸ صفحه، عربی.
- ترکمانی، حسین علی؛ حدیث لوح فاطمه علیهاالسلام و نکته‌هایی در شرح آن، علوم حدیث، ش ۶، صص۲۴۵-۲۵۸، زمستان ۱۳۷۶.
- توکلی، منوچهر؛ فقه الحدیث در تفسیر المیزان، استاد راهنما: سید رضا مؤدب، کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس قم، ۲۴۵ صفحه، ۱۳۷۹.
- پیروزفر، سهیلا - ناجی صدره، طاهره؛ جایگاه روایت در تفسیر تسنیم، حدیث پژوهی، پاییز و زمستان ۱۳۹۱، شماره ۸، صص ۱۱۱-۱۴۰.
- جعفریان، رسول؛ روش ابن حزم در نقد اخبار تاریخی، پژوهش و حوزه، ش ۱۳ و ۱۴، صص ۵- ۵۶، بهار و تابستان ۱۳۸۲.
- جلالی، عباس؛ نقدی بر حدیث «أصحابی کالنجوم»، علوم حدیث، ش ۱- صص ۱۵۳-۱۸۱، پائیز ۱۳۷۵.
- جلالی، مهدی؛ سیری در کتاب «الاخبار الدخیله» درآمدی بر تحقیق در اسباب و معیارهای بازنگری و پالایش حدیث، علوم حدیث، ش ۵ و ۹، صص۱۵۴-۱۹۱، مهر ۱۳۷۶.
- جلالی، مهدی؛ نگرشی به فراز و فرود کارنامه حدیث نگاری شیخ صدوق، کتاب قیم، تابستان۱۳۹۰، شماره ۲، صص ۱۷۱-۱۹۶.
- جلالی، مهدی- دهقانی فارسانی، یونس؛ بررسی مضمونی روایت مرحومه بودن امّت مسلمان، علوم حدیث، ش ۵۹-۶۰، بهار و تابستان۹۰.
- جمشیدی، اسدالله؛ قواعد فهم حدیث، معرفت، ش۸۳، صص۵۶-۶۱، آبان ۱۳۸۳.
- جوادی، قاسم؛ نگاهی به «التعلقیة علی الکافی» میر داماد، علوم حدیث، ش ۱۵، صص ۱۸۶- ۱۹۶، بهار ۱۳۷۹.
- جوادی، محسن؛ نگاهی به «شرح چهل حدیث» امام خمینی(ره)، فصلنامه نقد و نظر، شماره ۲۲، بهار ۱۳۷۹، ص ۷۰.
- جوهری، محمود؛ شرح واره‌ای بر خطبهٔ شعبانیه نبویّه، گلستان قرآن، ش ۴۵، صص ۳۳- ۳۵؛ دی ۱۳۷۹.
- جهانبخش، جویا؛ مشرعة بحارالأنوار بین نقض الهدف و فقد المنهج و ضحالة النقد، علوم الحدیث، ش ۱۸، صص ۲۹۲- ۳۳۶، رجب ۱۴۲۶ ق.
- جهانبخش، جویا؛ اخبار مشکوک در

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

میراث مأثور اخلاقی، فصلنامه اخلاق، ش ۸.
- حاج رسولی، محمّد؛ فاطمه علیها السلام پاره تن پیامبر گرامی صلی الله علیه و آله، علوم حدیث، ش ۲۶، صص ۳۱- ۴۶، زمستان ۱۳۸۱.
- چلونگر، محمّدعلی – عباسی، علی‌اکبر؛ نقد و بررسی مباحث تاریخیِ نامهٔ ۳۷ در ترجمه‌ها و شرح‌های نهج البلاغه، علوم حدیث، صص ۸۰-۹۲، ش۵۷، پاییز ۱۳۸۹.
- حائری حسینی، سید محسن؛ الثقلان و دعمهما لحجیّة السنّة، علوم الحدیث، ش ۱، صص ۱۳- ۸۳، اردیبهشت ۱۳۷۶.
- حُبُّ الله، حیدر؛ فقه الحدیث، شهادات اصحاب الکتب الحدیثیه و مدی دلالتها علي یقینیه الصدور، فصلنامه فقه اهل البیت علیهم السلام، شماره ۶۲، زمستان ۱۳۹۰، ص ۱۷۳.
- حجّت، هادی؛ ارزیابی کلّی الکافی از منظر علّامه مجلسی در مرآة العقول، علوم حدیث، ش ۴۵-۴۶، سال دوازدهم، پاییز و زمستان ۸۶.
- حجت هاشمی خراسانی، ابومعین حمید الدین؛ أربعین حجت، شرح چهل حدیث در فضائل امیرالمؤمنین علیه السلام، قم: حاذق، چاپ اول، ۲۵۶ ص، ۱۳۷۰ ش.
- حدّادیان، عبدالرضا - مؤدّب، سید رضا؛ بررسی دلالی روایات تحریف نما در تفسیر عیّاشی؛ **حدیث پژوهی**، ش ۸، صص ۱۴۱-۱۶۶، پاییز و زمستان ۹۱.
- حسن‌پور، ابوالقاسم؛ پژوهشی در حدیث طلب العلم، **الهیات و حقوق**، ش ۱۱، صص ۱۷۱- ۱۹۶، بهار ۱۳۸۳.
- حسن زاده آملی، حسن، نود و یک وجه در معنی یک حدیث، **وقف میراث جاویدان**، ش۴، صص ۶۰-۷۰، دی ۱۳۷۲.
- الحسنی، الهاشم؛ من فقه البخاری: إعادة البخاری الحدیث فی مواضع کتابه، **الازهر**، السنة الخامسة و الخمسون، صفر ۱۴۰۳ – الجزء ۲، ۲صفحه، صص ۱۵۸-۱۵۹.
- حسین پوری، امین؛ بازمانده‌هایی از کتاب المعراج شیخ صدوق (ره)، **آینه پژوهش**، ش۱۲۶، بهمن / اسفند۸۹.
- حسینی، سید احمد؛ نقش زمان و مکان در حلّ تعارض أخبار، **نقد و نظر**، سال دوم، ش ۵، صص ۲۰۶-۲۲۱، زمستان ۱۳۷۴.
- حسینی، سید محمّد رضا؛ سیری در نهج الولایة فی شرح نهج‌البلاغه (ج۱)، **آینه پژوهش**، ش۶۰، صص۸۷-۹۳، ۱۳۷۸ ش.
- حسینی آل مجدّد شیرازی، سید حسن؛ اسباب الحدیث النبوی فی التراث الامامی، **علوم الحدیث**، ش ۲، صص ۵۸-۱۰۶،

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

رجب ۱۴۱۸ ق.
قسمت دوم: **علوم الحدیث**، ش ۴، صص ۴۵-۱۰۳، رجب ۱۴۱۹ ق.

- حسینی بیرجندی، حسین؛ **غریب الحدیث فی بحارالانوار**، تحقیق: مرکز بحوث دارالحدیث، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۴۲۱ق./ ۱۳۷۹ ش.

- حسینی جلالی، سید محمّد حسین؛ المؤتلف من أحادیث السلف، مصحّح: حسینی جلالی، سید محسن، **علوم الحدیث**، ش ۱۳، صص۱۱۲- ۱۷۶، اسفند ۱۳۸۱.

- الحسینی الجلالی، السید محمدرضا؛ غریب الحدیث من ادوات فقه الحدیث، دو فصلنامه **علوم الحدیث**، شماره ۲۳، زمستان ۱۳۸۶، صص ۹-۲۶.

- حسینی شاهرودی، سید مرتضی – شریعتی، فهیمه؛ بررسی مفهوم استغفار در صحیفهٔ سجّادیه، **مطالعات اسلامی**، ش۳/ ۸۶، صص۴۵-۶۲، بهار و تابستان۹۰.

- حسینی شیرازی، سید صادق؛ **حلیة الصالحین فی ظلال دعاء مکارم الاخلاق**، قم: سلسله، چاپ اول،۴۱۶ ص، عربی.

- حسینی کاشانی، سید ماجد؛ شرح فقرة من دعاء عرفه، تحقیق: فارس حسّون کریم، **میقات الحج**، سال دوم، ش ۳، ۱۴۱۶ ق.

- حمیدیّه، بهزاد؛ میثولوجیا نقد الحدیث فی تیار التنویر، ترجمه السید حسن مطر، فصلنامه **نصوص معاصره**، شماره ۲۰، ۱۳۸۹، ص ۱۱۱.

- حنفی، حسن؛ از نقد سند تا نقد متن، ترجمه: سید محمّد حسین روحانی، **علوم حدیث**، ش۱۶، صص ۸۶-۱۰۷، تیر ۱۳۷۹، قسمت دوم. (متن اصلی این مقاله در «**مجلّة الجمّعیة الفلسفیةالمصریة**» ش ۵، سال پنجم (۱۹۹۶ م)، صص ۱۲۹-۲۴۳، به چاپ رسیده است).

- حوت، محمّد بن درویش؛ **أسنی المطالب فی أحادیث مختلفه المراتب**، پژوهش: عطا، مصطفی عبدالقادر، بیروت: دارالکتب العلمیّه، چاپ اول، ۳۶۰ ص، ۱۴۱۸ ق.

- حیدری آقایی، محمود؛ روش شناسی تاریخی ابن ابی الحدید، **پژوهش و حوزه**، ش ۱۳ و ۱۴؛ صص ۵۷-۹۰؛ بهار و تابستان ۱۳۸۲.

- حیدری نراقی، علی محمّد؛ **رساله حقوق امام سجاد**ﷺ **(شرح نراقی)**، قم: مهدی نراقی، چاپ اول، ۶۰۸ ص، فارسی.

- خباز قطیفی، سید منیر؛ **فی ظلال دعاء**

الافتتاح، قم: باقیات، چاپ اول، ۲۵۶ ص، عربی.
- خدایاری، علی نقی؛ منابع و ابزارهای فقه الحدیث در امالی سید مرتضی، **علوم حدیث**، ش ۳۴، صص ۵۴-۶۷، زمستان ۱۳۸۳.
- خدایاری، علی نقی؛ روش‌ها و معیارهای نقد حدیث در آثار شیخ مفید، **علوم حدیث**، ش۵۶، سال پانزدهم، شماره دوم، تابستان۸۹، صص ۵۹-۸۴.
- خدایاری، علی نقی؛ رویکرد حدیثی سید حیدر آملی در جامع الأسرار، **علوم حدیث**، ش ۲۸، صص ۶۵-۹۷، تابستان ۱۳۸۲.
- خرّمیان، جواد؛ گفتار در روش فهم حدیث، **خردنامه همشهری**، ۲۴ اسفند ۱۳۸۴، شماره ۱، صص۷۴-۷۵.
- خسروشاهی، سید مرتضی؛ **فهم حدیث الغدیر**؛ قم: مرکز بحوث الاسلامیه؛ ۱۳۹۸ ق.
- خلجی، محمّد تقی؛ **سِحر سخن و اعجاز اندیشه در بازخوانی آموزه‌های مثبت: شرح دو خطبه از حضرت زهرا**علیها السلام، قم: پرتو خورشید، چاپ اول، ۶۱۵ ص، فارسی.
- خوش فر، محسن؛ معناشناسی روایات صعب و مستصعب، **حدیث اندیشه**، ش ۸-۹، پاییز۸۸/ تابستان۸۹.
- خیاط، أسامه عبدالله عبدالغنی؛ **مختلف الحدیث بین المحدثین و الأصولیین و الفقهاء، دراسة حدیثیة أصولیة فقهیة تحلیلیة**، ریاض: دارالفضلیة، یک جلد، چاپ اول، ۴۹۳ ص، عربی، ۲۰۰۱ م.
- دانشمند، مهدی؛ **امیرالمؤمنین پاسخ می‌دهد**، ویراسته: محمد حسن استادی مقدم، قم: خادم الرضا، چاپ اول، ۱۹۹ ص.
- دلبری، سید علی؛ آسیب «نقل به معنا» در احادیث، عوامل و پیامدها، دو فصلنامه **علوم قرآن و حدیث**، شماره ۸۴، بهار و تابستان ۱۳۸۹، ص ۵۹.
- دلبری، سید علی - حق پناه، رضا؛ بررسی پدیده «زیاده و نقیصه» در روایات، دو فصلنامه **حدیث پژوهی**، شماره ۷، بهار و تابستان ۱۳۹۱، ص۱۳۱.
- دلبری حسینی، سید علی؛ آسیب‌شناسی فهم روایات: تعارض، علل و عوامل آن، **نشریه تخصّصی دانشگاه علوم اسلامی رضوی**، ش۱۱، صص۱۴۷-۱۷۰، فروردین ۱۳۸۳.

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

- دهقانی فارسانی، یونس – طباطبایی، سید کاظم؛ بررسی تحولات در فهم روایات اسلامی بر پایه مفهوم «گفتمان»: بررسی موردی روایت «انا قتیل العبره»، دو فصلنامه **حدیث پژوهی**، شماره ۳، بهار و تابستان ۱۳۸۹، ص ۷.
- ذبیحی فر، حجّت – مهریزی، مهدی؛ پژوهشی دربارهٔ خطبه‌های جمعه و عیدین امام علی علیه‌السلام؛ **علوم حدیث**، ش۵۶، سال پانزدهم، شماره دوم، تابستان۸۹، صص ۸۵-۱۱۳.
- راد، علی؛ روش‌شناسی فقه الحدیثی شیخ بهایی با تکیه بر مشرق الشمسین و اکسیر السعادتین، فصلنامه علوم حدیث، شماره ۵۰، پاییز و زمستان ۱۳۸۷ص ۲۸۶.
- ربّانی، محمّد حسن؛ روش ملا احمد نراقی در فقه الحدیث، **فقه**، پاییز و زمستان ۱۳۸۰، شماره ۲۹ و ۳۰، صص۹۶-۱۴۹.
- ربّانی، محمّد حسن؛ تألیف استقصاء؛ سرآغاز توجه به فقه الحدیث، **فقه**، تابستان ۱۳۸۳، شماره ۴۰، صص۱۹۱-۲۱۶.
- ربّانی، محمّد حسن؛ روش فقهی و حدیثی شهید اول، **فقه**، ش۶۱، پاییز۸۸، (دفتر تبلیغات اسلامی حوزهٔ علمیّهٔ قم)
- ربّانی، محمّد حسن؛ روش علمی شهید ثانی در رجال و حدیث، **فقه**، ش۶۱، پاییز ۸۸، (دفتر تبلیغات اسلامی حوزهٔ علمیّهٔ قم)
- ربّانی، محمّدحسن؛ **اصول و قواعد فقه الحدیث**، بوستان کتاب، چاپ اول، قم، یک جلد، ۲۸۸ ص، ۱۳۸۳ ش.
- ربّانی گلپایگانی، علی؛ مبانی حجیّت روایات اهل بیت علیهم‌السلام، **کلام اسلامی**، ش ۴۹، صص ۵۱- ۶۹، بهار ۱۳۸۳.
قسمت دوم این مقاله در شماره ۵۰، صص ۴۴- ۵۹ به چاپ رسیده است.
- ربیع نتاج، سید علی اکبر– اکبری، زهرا؛ کاوشی در دعای امّ داوود، **سفینه**، سال۹، ش۳۶، پاییز ۱۳۹۱، صص۸۲-۱۰۵.
- رجب، عبدالمنصف؛ من فقه الحدیث: حرمة الإضرار فی الإسلام، **منبر الاسلام**، السنة السادسة و الخمسون، جمادی الآخرة ۱۴۱۸، العدد ۶، صص۵۲-۵۴.
- رجبی، محسن؛ زمینه‌های صدور روایات أحرف سبعه، **مطالعات اسلامی**، ش ۷۲، صص ۸۳- ۱۲۸، تابستان ۱۳۸۵.
- رجبی اصفهانی، احمد؛ **آهنگ نیایش: شرحی بر دعای کمیل**، تهران: نشر حدیث، ۱۳۷۲ ش.
- رحمان ستایش، محمدکاظم - رفعت،

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

محسن؛ بررسی و نقد روش ابن ابی الحدید معتزلی در شرح نهج البلاغه، فصلنامه **شیعه‌شناسی**، شماره ۳۶، زمستان ۱۳۹۰، ص ۱۷۷.

- رحمانی، محمد؛ بررسی حدیث «سلسلة الذهب»، **علوم حدیث**، ش ۲، صص ۵۷-۷۸، دی ۱۳۷۵.

- رحیمیان، سعید؛ روش فهم احادیث اعتقادی در آثار علّامه شعرانی، **کیهان اندیشه**، ش ۴۷، صص ۱۳۵- ۱۴۳ و ۱۵۷، فروردین و اردیبهشت ۱۳۷۲.

- رستمی، محمّد حسن - وحیدنیا، فرحناز؛ نگرشی به روایات تفسیری شیعه ذیل آیهٔ (سلام علی آل یاسین)، **حُسنا**، سال پنجم، ش۱۸، پاییز۱۳۹۲، ص۱۱.

- رسولی، المولوی داد کریم؛ عرض الحدیث علی الکتاب و السنّة من قواعد الحدیث و أصول الإجتهاد، **علوم الحدیث**، ش ۱۸، صص ۴۴-۵۹، رجب ۱۴۲۶ ق.

- رضائی اصفهانی، محمّدعلی؛ اعتبار سنجی روایات تفسیری با تأکید بر دیدگاه آیت الله معرفت، **حدیث پژوهی**، ش ۸، صص ۱۶۷-۱۸۶، پاییز و زمستان ۹۱.

- رفعت، محسن؛ روش شناسی "منهاج البراعة فی شرح نهج البلاغة"، **علوم حدیث**، ش ۵۹-۶۰، بهار و تابستان ۹۰.

- رفیعی، محسن - شریفی، معصومه؛ بازخوانی نظریه ابن تیمیه دربارهٔ حدیث باب و نقد آن با تکیه بر منابع اهل سنت، **سفینه**، سال۹، ش۳۶، پاییز ۱۳۹۱، صص ۲۹-۴۴.

- روحی برندق، کاووس، تحلیل فقه الحدیثی مفهوم احادیث دال بر اسمای حسنای خدا بودن اهل بیت علیهم‌السلام، **تحقیقات علوم قرآن و حدیث**، سال دوازدهم، ش۳، صص ۲۷-۴۷، پاییز ۱۳۹۴.

- رئیسیان، غلامرضا؛ راهکارهای فهم حدیث در کتاب الاربعون حدیثا (اربعین) شیخ بهایی، فصلنامه علوم حدیث، شماره ۵۴، زمستان ۱۳۸۸، ص ۳.

- زارع، آفرین - بیات، موسی- دیانت، لیلا؛ تحلیل آوایی در صحیفهٔ سجّادیه (با تأکید بر دعای استعاذه)، **پژوهشهای قرآن و حدیث (مقالات و بررسیها)**، سال ۴۵، شماره اول، بهار و تابستان ۹۱، صص۷۱-۹۱.

- زاهدی، سیفعلی- مؤدب، مریم سادات؛ بررسی معیارهای نقد متن روایات از نظر البانی، **حدیث پژوهی**، سال چهارم، شماره

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

هفتم، بهار و تابستان ۹۱، صص ۶۷-۸۴.

- زاهدی توچائی، محمدحسن؛ پژوهشی درباره نامه منسوب به امام سجاد علیه السلام خطاب به زهری، **مقالات و بررسیها**، دوره ۴۰، دفتر ۸۶ ویژه فقه و مبانی حقوق اسلامی، صص ۸۱-۹۸.

- زرسازان، عاطفه؛ روش شیخ صدوق در کمال الدّین و تمام النعمة، **حدیث پژوهی**، ش۹، ص ۷، سال پنجم، بهار و تابستان ۱۳۹۲.

- زهادت، عبدالمجید؛ اعتبار حدیث «من مات و لم یعرف امام زمانه» از دیدگاه فریقین، **طلوع نور**، ش۳۴، زمستان ۸۹.

- زینلی، غلامحسین؛ امامت امامان در صحاح اهل سنّت، **کلام اسلامی**، ش ۵۲، صص ۱۰۵- ۱۱۴، زمستان ۸۳.

قسمت دوم: کلام اسلامی، ش ۵۳، صص ۵۳- ۶۴، بهار ۱۳۸۴.

قسمت سوم: کلام اسلامی، ش ۵۴، صص ۷۵- ۸۹، تابستان ۱۳۸۴.

- سایح علی، حسین؛ تراثنا و موازین النقد، **مجله کلیة الدعوة الاسلامیّة**، ش ۱۰، صص ۱۶۶- ۲۱۳، ۱۹۹۳ م.

- سبحانی، جعفر؛ نقد محتوایی حدیث، **علوم حدیث**، ش ۱۶، صص ۲۵-۴۱، تیر ۱۳۷۹.

- سبحانی، جعفر؛ نقد حدیث، **پیام حوزه**، ش ۲۶، صص ۶۸-۷۹، تابستان ۱۳۷۹.

- سپهری، محمد؛ **ترجمه و شرح رسالة الحقوق امام سجاد** علیه السلام، قم: دارالعلم، چاپ هشتم، ۱۹۶ص، ۱۳۸۴ش.

- سجّادی، سیدابوالفضل - هادی‌فر، فریبا؛ بررسی واژگان متقارب المعنی در خطبه شقشقیّه نهج‌البلاغه، **حُسنا**، سال پنجم، ش ۱۸، پاییز۱۳۹۲، ص ۱۲۵.

- سرشار، مژگان؛ مطالعات حدیثی معاصر: محمد باقر بهبودی و نقد و گزینش روایات، **کتاب ماه دین**، اردیبهشت ۱۳۸۸، شماره ۱۳۹، صص ۳-۱۳.

- سرشار، مژگان؛ دیدگاههای استاد محمد باقر بهبودی در گزینش احادیث صحیح، فصلنامه **علوم حدیث**، شماره ۵۰، پاییز و زمستان ۱۳۸۷، ص ۳۰۰.

- سعادت پرور، علی؛ **سرّ الإسراء فی شرح حدیث المعراج**، قم: منشورات مکتبة التشیّع، دو جلد، عربی، ۱۳۷۴ ش.

- سعادت پرور، علی؛ **سیری به سوی انسانیّت: شرح حدیث معراج**، تهران: حکمت، ۱۳۷۰ ش.

- سقاف، حسن بن علی؛ **تناقضات الألبانی الواضحات فیما وقع له فی تصحیح الأحادیث و تضعیفها و غلطات**، اردن: دارالامام النووی، چاپ اول، ۳۸۸ ص، ۱۴۱۸ ق.
- سقاف، حسن بن علی- کدامیک از دو تعبیر صحیح است؟: «کتاب الله و عترتی أهل بیتی» یا «کتاب الله و سنّتی»- ترجمه سعید سبحانی؛ کلام اسلامی، ش ۱۴، صص ۹۰- ۹۶، تابستان ۱۳۷۴.
- سلطانی، محمّدعلی؛ فقه الحدیث در نگاه آیت الله بروجردی، **علوم حدیث**، ش ۱۷، صص۲۳-۴۲، پاییز۱۳۷۹.
- سلیمانی، داود؛ **فقه الحدیث و نقد الحدیث (روش‌شناسی نقد و فهم سنّت)**، تهران: فرهنگ و دانش، ۲۲۶ ص، ۱۳۸۵ ش.
- سلیمانی، داود؛ **روش شناسی فقه الحدیث**، استاد راهنما: آیت الله زاده شیرازی، سیّد محمد باقر حجّتی، مقطع دکتری، دانشگاه تهران.
- سلیمانی، داود؛ مبانی فقه الحدیث، **مقالات و بررسیها**، ش ۷۹، صص۵۷-۷۴، بهار ۱۳۸۵.
- سلیمانی، داود؛ أسباب صدور حدیث، **مقالات و بررسیها**، ش ۷۶، دفتر اول، صص ۶۵- ۷۹، ۱۳۸۳ ش.
- سلیمانی، داود؛ بررسی نسبت فقه الحدیث با درایة الحدیث، **مقالات و بررسیها**، ش۷۲، صص۵۱-۶۰، مهر ۱۳۸۱.
- سوسو، محمّد اسماعیل؛ **منهج التوفیق و الترجیح بین مختلف الحدیث و أثره فی فقه الإسلامی**، عمان: دارالنفائس، چاپ اول، ۶۱۵ ص، ۱۹۹۷ م.
- شاکر، محمد کاظم؛ روایات تفسیری و حدیث رمز انگاری قرآن، **علوم حدیث**، ش ۳۹، صص ۵-۲۱، بهار ۱۳۸۵.
- شاملی، نصرالله – بنائیان اصفهانی، علی؛ تبیین میدان معنا شناسی صمت (سکوت) در نهج البلاغه، **مشکوة**، ش۱۰۴، پاییز۸۸.
- شاملی، نصرالله – بنائیان اصفهانی، علی؛ تبیین میدان معنی شناسی مفهوم "بخل" در نهج البلاغه، **مشکوة**، ش۱۱۰، بهار۹۰.
- شبیری، سید محمّد جواد؛ سرچشمه‌های احادیث، **علوم حدیث**، شماره ۴۷، بهار ۱۳۸۷، ص ۴۳.
- شکوهیان، حسن؛ حدیث رهپویان فضیلت: مروری بر کتاب «شرح چهل حدیث» حضرت امام خمینی، **آینه پژوهش**، ش ۵۸، صص ۱۵۲-۱۵۹، مهر و

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

آبان ۱۳۷۸.

- شهروزی، محمد جعفر؛ نگاهی کلی به أسباب صدور حدیث، **علوم حدیث**، ش ۳۹، صص ۳۰-۴۶، بهار ۱۳۸۵.

- صابری، حسین؛ تأمّلی در حدیث هفتاد و سه ملّت، **مشکوة**، ش ۷۴ و ۷۵، صص ۲۹-۵۰، بهار و تابستان ۱۳۸۱.

- صاعدی سمیرمی، جمشید؛ **شرح دعاهای ماه رمضان**، قم: نشر برگزیده، چاپ اول، ۳۱۲ ص، فارسی.

- صالحی، نعمت الله؛ بحثی درباره اخبار کُرّ، **فقه (کاوشی نو در فقه اسلامی)**، ش ۱۵ و ۱۶، صص۲۴۹-۲۸۶، بهار و تابستان ۱۳۷۷.

قسمت دوم: **فقه**، ش ۱۷ و ۱۸، صص ۱۳۳- ۱۹۹، پائیز و زمستان ۱۳۷۷.

- صباح، عبدالکریم اسماعیل؛ **الحدیث الصحیح و منهج علماء المسلمین فی التصحیح**، ریاض: مکتبة الرشد، شرکة الریاض، چاپ اول، ۴۰۸ ص، ۱۴۱۹ ق.

- صحّتی سردرودی، محمّد؛ نگاهی به مقتل الحسین علیه‌السلام به روایت شیخ صدوق، **علوم حدیث**، ش۳۰- صص ۲۷۷-۲۸۴، زمستان ۱۳۸۲.

- صحرایی اردکانی، کمال؛ **روشهای فقه الحدیثی شیخ طوسی در کتاب استبصار**، استادراهنما: ابوالفضل شکوری، کارشناسی ارشد،دانشگاه تربیت مدرس تهران، ۱۳۷۴.

- صحرایی اردکانی، کمال؛ ملاکهای نقد و بررسی متن حدیث، **دانشور**، ش ۲۵، صص ۱-۸، مهر ۱۳۷۸.

- صحرایی اردکانی، کمال؛ نقد و بررسی حدیث در تفسیر المیزان، **علوم حدیث**، ش ۳۷ و ۳۸- صص ۱۹۸-۲۲۲، پائیز و زمستان ۱۳۸۴.

- صدر، سید موسی- ربّانی، حسن؛ جعل و تحریف در روایات اسباب نزول، **پژوهشهای قرآنی**، ش ۱، صص ۷۹-۱۰۶، بهار ۱۳۷۴.

قسمت دوم: پژوهشهای قرآنی- ش ۲- صص ۶۵- ۸۶- تابستان ۱۳۷۴.

- صرامی، سیف الله؛ طبقه‌بندی و تحلیل در روایات سیاسی - اجتماعی امام باقر علیه‌السلام، **علوم سیاسی**، ش۵۲، زمستان۸۹.

- صفاری، سعدی؛ تأثیر شناخت زمینه‌های صدور در فهم حدیث، **علوم حدیث**، ش ۳۵ و ۳۶، صص ۱۰۱- ۱۲۴، ۱۳۸۴ ش.

- صلواتی، عبدالله؛ تبیین عرفانی و حکمی حدیث شریف «من عرف نفسه، فقد عرف

ربّه» نزد حضرت امام خمینی (ره)، صدرالمتألهین و ابن عربی، **آینه پژوهش**، ش ۷۹، صص ۶۰-۷۱، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۲.

- طایفی نصرآبادی، نفیسه - مهریزی، مهدی؛ مراحل و قواعد فقه الحدیث از دیدگاه علّامه مجلسی اول در "لوامع صاحبقرانی"، **علوم حدیث**، ش ۵۹-۶۰، ص۱۳۴، بهار و تابستان ۹۰.

- طباطبایی، سید کاظم؛ پژوهشی دربارهٔ زیارتهای جامعه، **مطالعات اسلامی**، ش ۶۲، صص ۱۱۱- ۱۳۱، زمستان ۱۳۸۲.

- طباطبایی، سید کاظم؛ سنجش یک حدیث درباره مدلول حروف مقطعه، **علوم حدیث**، ش ۳۹، صص ۶۶-۸۴، بهار ۱۳۸۵.

- طباطبایی، سید کاظم - ربانی‌خواه، احمد؛ آیا بیشتر بهشتیان نابخردانند؟ پژوهشی درباره حدیث «أکثر أهل الجنّة البله»، **مطالعات اسلامی**، ش ۷۰، صص ۷۱- ۱۱۴، زمستان ۱۳۸۴.

- عابدینی، ناصر؛ ارزیابی سندی و متنی روایات آغاز نزول قرآن؛ **حُسنا** (فصلنامهٔ تخصّصی تفسیر، علوم قرآن و حدیث)، سال چهارم، شماره۱۳، صص ۱۱۳-۱۲۸، تابستان۹۱.

- عاشوری تلوکی، نادعلی؛ دیدگاههای حدیثی ملاصدرا در «شرح أصول کافی»؛ **علوم حدیث**، ش ۱۹، صص ۱۷-۳۸، ۱۳۸۰ش.

- عباسی، فرهاد؛ مبانی فقه الحدیثی شیخ بهایی، **حدیث اندیشه**، شماره ۱۷، پاییز و زمستان ۱۳۸۶، ص ۱۶.

- عباسی، مهرداد - آقایی، سیدعلی؛ مبانی و روش سید مرتضی در فهم اخبار آحاد بر تکیه بر کتاب امالی، دو فصلنامه **صحیفه مبین**، شماره ۴۶، پاییز و زمستان ۱۳۸۸، ص ۱۷۵.

- عباسی مقدم، مصطفی؛ بررسی متنی و سندی روایت شدّ رِحال؛ **حدیث پژوهی**، ش۸، صص ۱۸۷- ۲۰۸، پاییز و زمستان ۹۱.

- عبداللّهی، عبدالکریم؛ بررسی روایاتی درباره قیام پیش از ظهور حضرت مهدی (عج)- **مشکوه**، ش۲۰، صص ۱۴-۳۴، تابستان ۱۳۸۲.

- عبداللهی عابد، صمد- بیات، جمشید- احسانی اصل، محمّد؛ بررسی متنی سندی روایات عصمت امامان علیهم‌السلام، **حسنا**، ش۲۲، صص۱۶-۵۴، پاییز۹۳.

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

- عبدالمجید، محمود؛ دراسات فی فقه الحدیث و مذهب المحدثین، **منبر الاسلام**، السنة الثامنة و العشرون، المحرم ۱۳۹۰ - العدد ۱، ۴۷-۵۲.

- عبدالمجید، محمود؛ دراسات فی فقه الحدیث و مذهب المحدثین، **منبر الاسلام**، السنة التاسعة و العشرون، جمادی الثانی ۱۳۹۱، العدد ۶، ۷۷-۸۶.

- عرب، مرتضی - طباطبایی، سیدکاظم؛ آفریدگان یا پرورش یافتگان؟ بررسی تحلیلی روایت «نحن صنایع الله...»، **حدیث پژوهی**، ش ۹، ص۲۲۵، سال پنجم، بهار و تابستان۱۳۹۲.

- عسکری، سید مرتضی؛ بررسی تطبیقی حدیث شیعه و اهل سنّت، **علوم حدیث**، ش ۱۲، صص ۲- ۲۵، تیر ۱۳۷۸.

- عسکری، سید مرتضی؛ حدیث الکساء فی الصحاح و المسانید و تفاسیر اهل السنة، **الفکر الاسلامی**، ش ۲۳-۲۴، صص ۳۰-۵۴، ۱۳۹۵ ق./ ۱۳۵۴ ش.

- عصاریور آرانی، محمّد؛ **روشهای فقه الحدیث حضرت امام خمینی (ره)**، استاد راهنما: محمدتقی دیاری، مؤسسهٔ آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، کارشناسی ارشد، ۲۰۶ ص، ۱۳۸۱.

- علمی اردبیلی، علی - سجادی زاده، سید علی؛ کاوشی در احادیث خمس صحیح البخاری، **علوم حدیث**، ش ۵۸، زمستان۸۹.

- علی بیک، روح‌الله؛ بررسی سندی و محتوایی کتاب سلیم بن قیس، **حدیث اندیشه**، ش ۱، صص ۲۹-۴۸، پائیز ۱۳۸۱.

- علی حامد عبدالرحیم؛ قبس من أنوار النبوة: من فقه الحدیث فی حجة الوداع، **الازهر**، السنة التاسعة و الستون، ذوالحجة ۱۴۱۷ ، الجزء ۱۲، صص ۱۷۵۰-۱۷۵۵.

- علی محمّدی، طاهره - ناصری مقدّم، حسین؛ تحلیلی فقهی از حدیث نبوی محلل، **علوم حدیث**، ش۴۵-۴۶، سال دوازدهم، پاییز و زمستان ۸۶.

- عمیدی، سید ثامر هاشم حبیب؛ تطبیق المعاییر العلمیّه لنقد الحدیث علی ما اختلف و تعارض من أحادیث المهدی علیه‌السلام بکتب الفریقین، **تراثنا**، ش۴۳-۴۴، صص ۱۲-۸۵، رجب ۱۴۱۶ ق.

- عیسی‌زاده، نیکزاد؛ **منطق فهم روایات تفسیری از منظر علّامه طباطبایی**، استاد راهنما: محمود رجبی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، مقطع کارشناسی ارشد، ۱۵۱ ص، ۱۳۸۲ ش.

- غروی نائینی، نهله؛ **فقه الحدیث و روشهای نقد متن**، تهران: دفتر نشر آثار علمی دانشگاه تربیت مدرس، ۲۹۴ ص، ۱۳۷۹ ش.
- غروی نائینی، نهله؛ فقه الحدیث در آثار حدیث شناسان شیعه، **مطالعات اسلامی** دانشکده الهیّات و معارف اسلامی دانشگاه مشهد، ش ۵۸، صص ۹۵- ۱۲۶، ۱۳۸۱.
- الغفوری، خالد؛ بررسی تحلیلی و انتقادی حدیث "لا نورث"، **کوثر معارف**، ش۱۶، زمستان۸۹.
- فاطمی موحّد، سید حسین؛ هماهنگی در اخبار فدک، **حدیث حوزه**، ش۲، بهار و تابستان۹۰.
- غلام المهدی صدر، مهدی؛ تأمّلی در امکان فقه الحدیث، **حدیث اندیشه**، ش ۵ و ۶، صص ۲۵-۳۶، بهار و تابستان ۱۳۸۲.
- فاکر میبدی، محمّد؛ خطبه غدیریه امام علی علیه‌السلام، **علوم حدیث**، ش ۷، صص ۱۸۰-۲۰۲، بهار ۱۳۷۷.
- فتاحی زاده، فتحیه؛ **مبانی و روشهای نقد حدیث در کتب اربعه**، قم: انتشارات دانشگاه قم، ۲۳۱ ص، چاپ اول، ۱۳۸۵ ش.
- فتّاحی‌زاده، فتحیّه؛ فقه الحدیث در «من لایحضره الفقیه»، **پژوهشنامه قرآن و حدیث**، ش ۱، صص ۹۳-۱۰۵، بهار و تابستان ۱۳۸۲.
- فتاحی زاده، فتحیّه؛ شیخ طوسی و شیوه‌های تأویل و جمع بین أخبار در کتاب تهذیب الاحکام، **علوم حدیث**، ش ۲۳، صص ۲۳- ۵۶، ۱۳۸۱ ش.
- فتّاحی‌زاده، فتحیّه؛ اصول الفقه الحدیثی فی الکتب الاربعه، **آفاق الحضارة الاسلامیة**، ش۲۰، ۱۴۲۸ق.، صص ۴۵۷-۴۷۷.
- فخرانی، ابوالسعود احمد؛ **اللهجات العربیة فی روایات غریب الحدیث و الآثار**، ۱۴۱۷ ق.
- فدکی، جعفر صادق؛ **بررسی اصول و معیارهای نقد حدیث از جهت متن**، استاد راهنما: محمد تقی دیاری بیدگلی، مقطع کارشناسی ارشد، دانشگاه قم، ۲۲۱ ص، ۱۳۷۹.
- فراستخواه، مقصود؛ روش نقد حدیث در تفسیر المیزان، **کیهان اندیشه**، ش ۴۴، صص ۳۸-۵۰، مهر ۱۳۷۱.
- فضائلی، سیده مریم – نگارش، محمّد؛ تحلیل خطبهٔ پنجاه و یکم نهج البلاغه بر اساس طبقه‌بندی سرل از کنش گفتاری،

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

مطالعات اسلامی، ش۸۶/۳، صص ۸۱ – ۱۱۸، بهار و تابستان ۹۰.
– فقهی زاده، عبدالهادی؛ مجلسی و تأویل روایات، دو فصلنامه **اسلام پژوهی**، شماره ۲، بهار و تابستان ۱۳۸۵، ص ۸۱.
– فقهی زاده، عبدالهادی – قاسمی حامد، مرتضی؛ اقسام حدیث از جنبهٔ دلالت الفاظ در منابع فریقین، **سفینه**، سال ۹، ش ۳۶، پاییز ۱۳۹۱، صص۱۱–۲۸.
– فقهی زاده، عبدالهادی – قاسمی حامد، مرتضی؛ روش ملا محمد تقی مجلسی در شرح روایات در لوامع صاحب قرانی، دو فصلنامه **تحقیقات علوم قرآن و حدیث**، شماره ۲۰، ۱۳۹۲، ص ۱۴۱.
– فقهی زاده، عبدالهادی –توکلی محمدی، نرجس؛ روش سیدرضی در مواجه با مجازات روایی در المجازات النبویه، فصلنامه **علوم حدیث**، شماره ۵۵، بهار ۱۳۸۹، ص ۸۵–۱۰۲.
– فقهی زاده، عبدالهادی – معارف، مجید – آذرخشی، مصطفی؛ معناشناسی «تعمق» در روایات، **پژوهش نامه قرآن و حدیث**، شماره ۶، بهار و تابستان ۱۳۸۸، ص ۸۷.
– فقهی زاده، عبدالهادی – خرّمی اجلالی، زهرا؛ علّامه مجلسی و جمع روایات متعارض، **علوم حدیث**، ش۵۳، پاییز۸۸.
– فقهی زاده، عبدالهادی – عماری الله یاری، زهرا؛ روشهای حلّ تعارض بدوی اخبار در مصابیح الأنوار، **حدیث پژوهی**، سال چهارم، شماره هفتم، بهار و تابستان ۹۱، صص ۳۵–۵۴.
– فقیه امامی، سید احمد (معرف: محمد رضا زادهوش)؛ شرح دعای عرفه، **میراث حدیث شیعه**، دفتر یازدهم، صص ۵۳۹–۵۴۸.
– فقیه ایمانی اصفهانی، مهدی؛ **حق با علی است، شامل بحث و بررسی پیرامون اسناد و محتوای حدیث «الحقّ مع علیّ و ...»**، سازمان انتشارات وزارت ارشاد، چاپ اول، ۲۱۵ ص، ۱۳۶۸ ش.
– فلسفی، محمّد تقی؛ شرح حدیث معرفت، **پیام حوزه**، ش ۳۲، صص ۳۵–۵۳، ۱۳۷۸ ش.
– فیروزآبادی، سیّد مرتضی؛ **فضائل پنج تن (ترجمه فضائل الخمسة من الصحاح الستة فیروزآبادی)**، ترجمه: محمد باقر ساعدی، انتشارات فیروزآبادی، ۴ جلد، ۲۰۳۶ ص، چاپ اول، ۱۳۷۴ ش.
– قاضی زاده، کاظم؛ تحلیلی دربارهٔ احادیث غیبت در کتاب الغیبة نعمانی،

علوم حدیث، ش۴۵-۴۶، سال دوازدهم، پاییز و زمستان ۸۶.
- قاضی زاده، کاظم - حسینی، سید حمید؛ تحلیل فرآیند ارزش‌های اجتماعی در نهج البلاغه، **فصلنامهٔ علوم اسلامی**، ش۲۰، زمستان۸۹.
- قدمی، هاجر خاتون؛ غوری در کتاب فقه الحدیث؛ روش و مبانی، **کتاب ماه دین**، آبان ۱۳۹۲، سال هفدهم، شماره ۱۹۳، صص ۳۵-۴۱.
- قربان زاده، محمّد؛ تحلیلی نو برای روایات اولین جامع قرآن کریم، **آموزه‌های قرآنی**، ش۱۳، بهار و تابستان ۱۳۹۰.
- قربانی زرین، باقر؛ نگاهی به بهج الصباغه شرح موضوعی نهج البلاغه؛ **وقف میراث جاویدان**، ش ۲۵ و ۲۶، صص۱۱۶ - ۱۱۷، ۱۳۷۸ ش.
- قربانی لاهیجی، زین العابدین؛ فقه الحدیث، پرسش زندیق از امام صادق علیه‌السلام درباره ضرورت نبوت و نقش پیامبران، نشریه: **مسجد**، ش۱۳، ۱۳۷۳ ش.، صص ۱۱-۱۹ و ۲۸.
- قرضاوی، یوسف؛ **فهم صحیح سنّت**، ترجمه محمد علی آریانژاد، تهران: نشر احسان، چاپ اول، ۱۳۷۹ ش، ۱۹۲ ص.
-کاردان پور، محمّد حسن؛ معیارهای شناخت احادیث تقیّه آمیز، **علوم حدیث**، ش ۵۹-۶۰، بهار و تابستان۹۰.
- کاشفی، محمّدعارف؛ بررسی و معنا شناسی تطبیقی حدیث «من مات و لا یعرف امامه...»، **کوثر معارف**، ش۱۶، زمستان۸۹.
- کاظمی، محمد؛ نقش متون دینی در تبیین واژگان روایات، **علوم حدیث**، ش ۵۸، زمستان ۸۹.
- کافی، أبوبکر؛ **منهج الإمام بخاری فی تصحیح الأحادیث و تعلیلها**، إشراف: دکتر حمزه عبدالله الملی باری، بیروت: دارابن حزم، ۱۴۱۲ ق./ ۲۰۰۰ م.
- کافی، عبدالحسین؛ مفهوم عقل از دیدگاه دو شارح اصول کافی، **علوم حدیث**، ش ۲۶، صص ۹۶-۱۱۹، زمستان ۱۳۸۱.
- کدکنی، هاشم؛ **تطبیق آراء محدثین و أصولیین در تعارض اخبار**، استاد راهنما: عادل نادر، مقطع کارشناسی ارشد، دانشگاه رازی کرمانشاه، ۱۳۰ ص، ۱۳۸۱.
- کریمیان، محمود؛ اعتبار و مفهوم سنجی روایات کاستی عقل زنان، فصلنامه **علوم حدیث**، شماره ۶۲، زمستان ۱۳۹۰، ص ۹۰.

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

- کعبی، قاسم؛ مبانی نقد متن الحدیث عندالفریقین، **طلوع**، ش۸ و۹، صص ۲۱۳-۲۴۸، دی ۱۳۸۲.

- گلزاری، محمود؛ روان‌شناسی و فقه الحدیث، **علوم حدیث**، پاییز ۱۳۷۹، ش ۱۷، صص۴۳-۶۸.

- گوگدی گلپایگانی، احمد؛ شرحی بر حدیث «إنّ الغضب من الشیطان»، به کوشش رضا استادی، **علوم حدیث**، ش ۲۶، صص ۱۴۰-۱۶۲، زمستان ۱۳۸۱.

- محسنی تبریزی، علیرضا -سلیمی، علی؛ تحلیل محتوای کیفیِ قیاسی و بهره‌گیری از آموزه‌های اسلامی در علوم اجتماعی، فصلنامه **روش‌شناسی علوم انسانی**، شماره ۷۲، پاییز ۱۳۹۱، ص ۱۳۵.

- محقّقیان، حسن؛ مخاطب مستقیم حدیث و تأثیر آن بر صدور، فهم و حجّیّت روایات، **حُسنا**، سال پنجم، ش۱۸، پاییز ۱۳۹۲، ص ۹۹.

- محمّدی، مجید - اشرف کرمی، علی؛ روش‌های نقد احادیث در المیزان علّامه طباطبایی و جامع البیان طبری، **اندیشه تقریب**، ش۲۴، پاییز۸۹.

- محمّدی ری شهری، محمّد؛ پیش نیازهای حدیث‌شناسی، **کیهان فرهنگی**، ش ۲۱۲، صص ۲۸- ۳۱، خرداد ۱۳۸۳.

- محمّدی گیلانی، محمّد؛ **شرح مناجات شعبانیه**، تهران: نشر سایه، چاپ اول، ۲۷۱ ص.

- محمّدی نیک، محمّد؛ گسترهٔ معنایی «رحمن» و «رحیم» در روایات اهل بیت علیهم‌السلام، **علوم حدیث**، ش ۵۹-۶۰، بهار/ تابستان ۱۳۹۰.

- مختاری، رضا؛ حدیث مجدّد، **علوم حدیث**، ش ۲۸، صص ۹۷- ۱۱۳، تابستان ۱۳۸۲.

- مختاری، رضا؛ گذری بر «شرح حدیث جنود عقل و جهل»، **آینه پژوهش**، ش۵۸، صص ۸۲- ۸۸، مهر و آبان ۱۳۷۸.

- مختاری، علی؛ شرح و تفسیر دعای مکارم اخلاق، **پیام حوزه**، ش ۲۳- صص ۱۸۴- ۱۹۹، ۱۳۷۸ش.

- المدخلی، ربیع بن هادی؛ **منهج الإمام مسلم فی ترتیب کتابه الصحیح و دحض شبهات حوله**، مکتبة الدار بالمدینة المنورة، چاپ اول، ۱۴۰۸ق./ ۱۹۸۸م.

- مدنی، سید محمود؛ نقد دیدگاههای اهل سنّت دربارهٔ حدیث غدیر، **علوم حدیث**، ش ۷، صص ۱۲۱-۱۵۳، بهار ۱۳۷۷.

- مدنی، محمّد محمّد؛ اسباب الإختلاف بین

ائمة المذاهب الاسلامية، **رسالة التقريب**، ش ۱، صص ۱۷۰-۱۸۷، مصادر الشريعة الاسلامية و أسباب الختلاف فيها (القسم الثانی)، ش ۲، صص ۲۱۲-۲۳۰.

- مدنی، محمّد محمّد؛ اسباب الإختلاف الّتی تختّص بها السنّة، (القسم الثالث) **رسالة التقريب**، پیاپی:۳، صص۲۵۱-۲۶۷، شعبان ۱۴۱۴.

- مردانی، مهدی؛ نقش خانوادهٔ حدیث در فهم متون نهج‌البلاغة، **حدیث حوزه**، ش۱، زمستان۸۹.

- جعفری، تعلیقات آیت الله جعفری بر اصول کافی، هفده باب از کتاب الحجّة، ترجمه مینا اسکویی، مهدیه مفیدی، **سفینه**، ش۲۷، تابستان۸۹.

- مردانی، مهدی؛ اعتبارسنجی انگارهٔ ستایش امام علی علیه‌السلام از خلیفهٔ دوم بر پایهٔ خطبهٔ۲۲۸ نهج البلاغه؛ **علوم حدیث**، ش ۵۹-۶۰، بهار و تابستان۹۰.

- مردی، عباسعلی؛ معیار نقد حدیث، **آینه پژوهش**،ش۹۶، صص۲-۷، بهمن و اسفند ۱۳۸۴.

- مرسی، سیّد عزت- قاضی ابراهیم اسماعیل- اثرم، ابوبکر- منقوش، محمّد عوض؛ **ناسخ الحدیث و منسوخه**، قاهره: دارالحرمین، چاپ اول، ۲۵۶ ص، ۱۹۹۹م.

- مروّتی، سهراب- ناصری کریموند، امان الله؛ روش علّامه طباطبایی در بررسی و نقد تفاسیر روایی با تکیه بر قاعدهٔ سیاق؛ **حدیث پژوهی**، ش ۸، صص ۲۰۹-۲۳۲، پاییز و زمستان ۹۱.

- مسجدی، حیدر؛ تطور اللغة و تأثیره علی فهم الحدیث، **حدیث حوزه**، ش ۱، زمستان ۸۹.

- المسجدی، حیدر؛ **التصحیف فی متن الحدیث**؛ الطبعة الأولی، دار الحدیث للطباعة و النشر، ۲۹۲ صفحه، قم، ۱۴۳۲ق./ ۱۳۸۹ ش.

- مسجدی، حیدر؛ پژوهشی دربارهٔ «خُذُوا بِما رَوَوْا و ذَرُوا بِما رأوْا»، **علوم حدیث**، ش ۵۹-۶۰، بهار و تابستان۹۰.

- مسعودی، عبدالهادی؛ روش فهم حدیث، تهران: انتشارات سمت و دانشکده **علوم حدیث**، چاپ اول، ۲۶۲ ص، ۱۳۸۴ ش.

- مسعودی، عبدالهادی؛ تلاش‌های مجلسی اول در فهم متن، فصلنامه **علوم حدیث**، شماره ۳۴، زمستان ۱۳۸۳، ص ۲۷.

- مسعودی، عبدالهادی؛ از مفهوم تا مقصود، **علوم حدیث**، ش ۳۵ و۳۶، صص ۲۵-۵۱، ۱۳۸۴ ش.

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

– مسعودی، محمّدمهدی؛ مشکل الحدیث و سهم آن در مجموعه دانش‌های حدیثی، فصلنامه **مشکوة**، شماره ۱۰۷، تابستان ۱۳۸۹، صص ۸۲–۹۸.

– مصباح یزدی، محمد تقی؛ **راهیان کوی دوست: شرح حدیث معراج**، قم: شفق، ۱۳۷۴ ش.

– مصطفوی، سید حسن؛ شرح حدیث الحقیقة، **نشریهٔ پژوهشی دانشگاه امام صادق**علیه‌السلام، ش ۲، صص ۱۱–۲۰، زمستان ۱۳۷۴.

– مطر الهاشمیّ، علی حسن؛ **منهج نقد المتن فی تصحیح الرّوایات و تضعیفها**؛ الطبعهٔ الأولی، دارالبحار، بیروت، ۲۰۰۹م.

– مطهری (الهامی)، مجتبی؛ درنگی در تأویل روایات؛ **علوم حدیث**، ش۵۶، سال پانزدهم، شماره دوم، تابستان۸۹، صص ۱۷۱–۲۰۵.

– معارف، مجید؛ رابطه تاریخ و فهم و نقد حدیث، **پژوهش دینی**، زمستان ۱۳۸۵، شماره ۱۴، صص۵۳–۷۰.

– معارف، مجید؛ معنا شناسی درایة الحدیث در گذر زمان، **پژوهش دینی**، ش ۴، صص ۳۱–۴۹، ۱۳۸۰ ش.

– معارف، مجید؛ ضوابط فهم حدیث در لسان اهل بیت‌علیهم‌السلام، **تحقیقات علوم قرآن و حدیث**، ش۱، صص ۷۲–۹۴، بهار ۱۳۸۳.

– معارف، مجید؛ خانواده حدیث و نقش آن در فقه الحدیث، **پژوهش دینی**، ش ۸، صص ۴۶–۷۴، ۱۳۸۳ ش.

– معارف، مجید؛ نقد، ترجمه و تحقیقی بر کتاب «ضوابط مهمّة لحسن فهم السنّة»، **پژوهش دینی**، ش ۵، صص ۴۹–۶۴، ۱۳۸۳ ش.

– معارف، مجید – اوجاقلو، ابوالقاسم؛ تقطیع حدیث، علل و پیامدهای آن، **پژوهش دینی**، ش ۱۰، صص ۶۳–۸۶، تابستان ۱۳۸۴.

– معارف، مجید؛ اجمال و تبیین در روایات، **مطالعات اسلامی**، دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه مشهد، ش۶۵ و ۶۶، صص۲۲۳–۲۵۰، ۱۳۸۳ ش.

– معارف، مجید؛ گونه شناسی تبیین واژگان دینی در روایات معصومان‌علیهم‌السلام، **مقالات و بررسیها**، ش ۷۹، صص ۱۴۹–۱۶۷، بهار ۱۳۸۵.

– معارف، مجید؛ روشهای ابن ابی الحدید در اثبات اصالت نهج البلاغه، **مقالات و بررسیها**، ش ۷۶، دفتر اول، صص ۱۳۵–

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

۱۵۶، پائیز و زمستان ۱۳۸۳.
- معارف، مجید؛ موضوعات حدیثی: ضوابط فهم حدیث در لسان اهل‌بیت علیهم‌السلام، دو فصلنامه **تحقیقات علوم قرآن و حدیث**، شماره ۱، بهار ۱۳۸۳، ص ۷۲.
- معارف، مجید؛ نقل به معنی در حدیث، علل و پیامدهای آن، **پژوهش نامه قرآن و حدیث**، شماره ۱، بهار و تابستان ۱۳۸۲، ص ۷.
- معارف، مجید - مدرسی، حمید؛ حلّ تعارض روایات ذبائح اهل کتاب در جوامع حدیثی شیعه، **پژوهش‌نامه قرآن و حدیث**، شماره ۹، پاییز و زمستان ۱۳۹۰، ص ۷.
- معارف، مجید - آذرخشی، مصطفی؛ بررسی حدیث تجلی خداوند در قیامت به صور مختلف و نقد برداشت ابن عربی از آن، فصلنامه **پژوهش دینی**، شماره ۲۱، پاییز و زمستان ۱۳۸۹، ص۱۱.
- معارف، مجید - آذرخشی، مصطفی؛ جایگاه حدیث «قرب نوافل» در منابع فریقین و بررسی تطبیقی رویکرد عرفا و محدثان نسبت به آن، پژوهش نامه **قرآن و حدیث**، تابستان و پاییز ۱۳۸۹، شماره ۷، صص ۷-۴۶.
- معارف، مجید - میرحسینی، یحیی؛ نقد و بررسی حدیثی در فضیلت اهل فارس، **علوم حدیث**، ش ۵۸، زمستان۸۹.
- معروف الحسنی، هاشم؛ **پژوهشی تطبیقی در احادیث بخاری و کلینی**، ترجمه عزیز فیضی، مشهد: بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس رضوی، چاپ اول، ۳۹۹ ص، ۱۳۷۳ ش.
- معماری، داود؛ **مبانی و روشهای نقد حدیث**، قم: بوستان کتاب، چاپ اول، ۴۳۹ ص.
- معماری، داود؛ مبانی فقه الحدیثی ملّاصدرا، **مطالعات قرآن و حدیث** (نشریهٔ دانشگاه امام صادق علیه‌السلام)، ش۲، تابستان۸۷.
- معماری داود؛ **مبانی و روشهای نقد متن حدیث از دیدگاه اندیشوران شیعه**، استاد راهنما: سیّد محمّد باقر حجّتی، دانشگاه تربیت مدرس، پائیز ۱۳۷۹.
- معماری، داود؛ جایگاه و مبانی نقد متن در علوم حدیث، **نشریه دانشکده الهیّات و معارف اسلامی دانشگاه مشهد**، ش ۳۹-۴۰، صص۵۷-۷۸، فروردین ۱۳۷۷.
- معموری، علی؛ درآمدی بر متن نقد محور احادیث با تکیه بر عقل، **رواق اندیشه**، ش ۱۲، صص۶۷-۸۲، آذر ۱۳۸۲.

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

- مفید، محمد بن نعمان؛ سخنی درباره حدیث «نحن معاشر الانبیاء لانورث»، مترجم: محمدرضا آرام، فصلنامه **سفینه**، شماره ۳، تابستان ۱۳۸۳، ص ۴۹.
- مکارم شیرازی، ناصر؛ **نفحات الولایة: شرح عصری جامع نهج البلاغه**، به کوشش عبدالرحیم حمرانی، قم: مدرسه امام علی بن ابی‌طالب علیه‌السلام، چاپ اول، عربی.
- ممدوحی کرمانشاهی، حسن؛ **شهود و شناخت: ترجمه و شرح صحیفه سجادیه**، قم: بوستان کتاب، چاپ اول، ۵۶۰ ص، فارسی.
- ملکی، ندا؛ یادکردی از استاد علی اکبر غفاری/ فقه الحدیث در آثار استاد غفاری، ماهنامه **کتاب ماه دین**، شماره ۱۹۱، شهریور ۱۳۹۲، ص ۳۴.
- مناخیم، ج . قیسطر؛ ناخنهای خود را کوتاه کنید (بررسی روایت کهن)، ترجمه عبدالحسین کافی، **علوم حدیث**، ش ۳۵، صص ۱۴۹-۱۶۲، ۱۳۸۴ ش.
- الموسوی، علی عبّاس؛ دراسات فقهیه حدیثیه، فقه الحدیث عند الفقهاء، فصلنامه **فقه اهل البیت** علیهم‌السلام، شماره ۵۷، بهار ۱۳۸۹، ص ۱۶۷-۱۹۰.
- الموسوی، علی عبّاس؛ دراسات فقهیه حدیثیه - فقه الحدیث عند الفقهاء، فصلنامه **فقه اهل البیت** علیهم‌السلام، شماره ۵۸، بهار ۱۳۸۹ ، ص ۱۷۹-۲۰۲.
- الموسوی، علی عبّاس؛ فقه الحدیث عند العرفاء: قراءة فی المنهج و الممارسة، المنهاج، خریف ۱۴۲۷، العدد ۴۳، ۲۳ صفحه، صص۸۸ -۱۱۰.
- الموسوی، علی عباس؛ فقه الحدیث از دیدگاه عرفا، **علوم حدیث**، ش ۳۹، صص ۸۵-۱۰۴، بهار ۱۳۸۵.
- موسوی خرسان، سید عبدالمطلب؛ **شرح زیارة الغدیر**، قم: باقیات، ۴۶۴ ص، ۱۳۸۵ ش.
- موسوی خمینی، روح الله؛ **أربعین حدیث**، قم: طه، چاپ اول، ۱۳۶۶ ش.
- موسوی خمینی، روح الله؛ **شرح حدیث جنود عقل و جهل**، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ ششم، ۴۲۹ ص، یک جلد، تابستان ۱۳۸۱، فارسی.
- موسوی خمینی، روح الله؛ شرح دعای سحر، ناقد و توصیف کننده: علی مختاری، **پیام حوزه**، ش ۱۹، صص ۱۳۲-۱۳۷، ۱۳۷۷ ش.
- مؤدب، سیدرضا؛ ضرورت تطبیق

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

روایات بر یکدیگر، **فصلنامه علمی پژوهشی علوم‌انسانی دانشگاه الزهرا(س)**، ش ۴۰، صص ۲۲۵- ۲۴۵، دی ۱۳۸۰.

- مودّب، سیدرضا؛ تأمّلی در روایات جواز تبدیل قرآن کریم، **مقالات و بررسیها**، دفتر۷۵ (۱)، صص ۱۲۳-۱۳۶، ۱۳۸۳ ش.

- مؤدب، سیدرضا؛ پژوهشی پیرامون روایت «نزول قرآن بر هفت حرف»، **نامه مفید**، ش ۲، صص۲۷-۴۶، تابستان ۱۳۷۴.

- مؤیّدی، سید مجدالدین بن محمد بن منصور؛ فصل الخطاب فی تفسیر خبر العرض علی الکتاب، إعداد: سید محمّدرضا حسینی جلالی، **علوم الحدیث**، ش ۱۸، صص ۱۸۵- ۲۱۲، رجب ۱۴۲۶ ق.

- مهدوی دامغانی، محمود؛ نگاهی به دعای ختم قرآن (دعای چهل و دوم صحیفه سجادیه)، **گلستان قرآن**، ش ۴۵، صص ۳۶-۳۷.

قسمت دوم: **گلستان قرآن**، ش ۴۶، صص ۳۰-۳۲.

- مهدوی دامغانی، محمود؛ نکته‌هایی درباره ابن ابی الحدید و شرح نهج البلاغه، **وقف میراث جاویدان**، ش ۲۵ و ۲۶، صص ۵۸-۶۵، ۱۳۷۸ ش.

- مهدوی راد، محمد علی - دلبری، سید علی؛ آفت تصحیف در روایات و راهکارهای شناسایی آن، فصلنامه **علوم حدیث**، شماره ۵۹-۶۰، بهار و تابستان ۱۳۹۰، صص۱۶-۴۴.

- مهدوی راد، محمد علی - دلبری، سید علی؛ بررسی آسیب تقطیع نادرست در روایات، فصلنامه **علوم حدیث**، شماره ۵۵، بهار ۱۳۸۹، ص ۱۳۲-۱۵۷.

- مهریزی، مهدی؛ نقد متن (۱) (پیشینهٔ تاریخی)، **علوم حدیث**، ش۲۶، صص ۲-۳۰، زمستان ۱۳۸۱.

- مهریزی، مهدی؛ نقد متن (۲) (حجیّت و اعتبار، ضوابط و قواعد)، **علوم حدیث**، ش ۳۰.

- مهریزی، مهدی؛ تعارض أخبار، **علوم حدیث**، ش ۹، صص ۲- ۸، مهر ۱۳۷۷.

- مهریزی، مهدی؛ امام خمینی و فقه الحدیث، **علوم حدیث**، ش ۱۴، صص ۲-۲۵، دی ۱۳۷۸.

- مهریزی، مهدی؛ اجتهاد در فهم نصوص، **علوم حدیث**، ش ۳، صص ۲-۹، ۱۳۷۶ ش.

- مهریزی، مهدی؛ موانع فهم حدیث، **علوم حدیث**، ش۸، صص۲-۶، تیر ۱۳۷۷.

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

- مهریزی، مهدی؛ زن در روایات حضرت عبدالعظیم حسنی علیه‌السلام، **علوم حدیث**، ش ۲۷، صص ۱۵۰-۱۶۸، بهار ۱۳۸۲.
- میراحمدی، سیدرضا- نجفی ایوکی، علی – لطفی مفرد نیاسری، فاطمه؛ تحلیل و بررسی آرایهٔ متناقض نما در نهج‌البلاغه، **حدیث پژوهی**، ش ۹، ص ۲۵۵، سال پنجم، بهار و تابستان۱۳۹۲.
- میرجلیلی، علی محمد؛ وافی: **مبانی و روش‌های فقه الحدیثی در آن**، چاپ اول، ناشر: مدرسه عالی شهید مطهری، تهران، ۳۳۲ صفحه، ۱۳۸۷ ش.
- میرجلیلی، علی محمد؛ **روش و مبانی فقه الحدیث**، ویراستار: محمود الهام‌بخش، چاپ اول، ناشر: دانشگاه یزد، یزد، ۴۵۴ صفحه، ۱۳۹۰ ش.
- میرجلیلی، علی محمد؛ مبانی فهم حدیث از دیدگاه شیخ حرّ عاملی با تأکید بر کتاب «الفوائد الطوسیه»، دو فصلنامه **مطالعات قرآن و حدیث**، شماره ۱۲، بهار و تابستان ۱۳۹۲، صص ۵-۲۸.
- میرجلیلی، علی محمد؛ راه شناخت علل الحدیث، **حدیث پژوهی**، پاییز و زمستان ۱۳۹۰، شماره ۶، صص ۷۹-۱۱۴.
- ناصح، علی احمد؛ پژوهشی در اعتبار احادیث تفسیری، **پژوهشنامه قرآن و حدیث**، ش ۱، صص ۴۹-۶۴، بهار و تابستان ۱۳۸۲.
- نُت،آلبرشت؛ ویژگیهای مشترک نقد حدیث نزد محقّقان مسلمان و غربی، ترجمه: مهرداد عباسی- **علوم حدیث**، ش ۳۹، صص ۲۲-۲۹، بهار۱۳۸۵.
- نجفی، محمد جواد – حاجی، حمزه؛ پژوهشی در اسباب ورود حدیث، **پژوهش نامه قرآن و حدیث**، شماره ۳، زمستان ۱۳۸۶، صص ۱۱۹-۱۳۶.
- نجفی، محمّد صادق؛ **أضواء علی الصحیحین**، ترجمه: یحیی کمالی بحرانی، قم: مؤسسة المعارف الاسلامیّة، چاپ دوم، ۴۶۴ ص.
- نصیری، علی؛ **روش‌شناسی نقد احادیث**؛ چاپ اول، نشر وحی و خِرد، ۸۲۴ صفحه، بهار۱۳۹۰.
- نصیری، علی؛ بررسی روایات عرضه، **حدیث حوزه**، ش۲، بهار و تابستان۹۰.
- نصیری، علی؛ نگاهی به شرح صدر المتألهین بر اصول کافی، علوم حدیث، ش ۲۴، صص ۵۹-۸۱، تابستان ۱۳۸۱.
- نفیسی، زهرا؛ **معیارهای نقد و فهم حدیث در تفسیرالمیزان**، استاد راهنما:

محمّد علی مهدوی‌راد، دانشگاه تربیت مدرس تهران- ۱۳۸۱ ش.
- نفیسی، زهرا؛ روش علّامه شوشتری در نقد سند، **علوم حدیث**، ش ۱۰، صص ۷۱-۱۰۲، ۱۳۷۷.
- نفیسی، شادی [زهرا]؛ علّامه طباطبایی و معیارهای فهم و نقد احادیث اسباب النزول، **نشریه تخصّصی دانشگاه علوم اسلامی رضوی**، ش ۴ و ۵، صص ۶۹-۱۰۰، ۱۳۸۱.
- نفیسی، شادی[زهرا]؛ معیارهای نقد متن در ارزیابی احادیث، **مقالات و بررسیها**، ش ۷۰، صص ۱۳-۴۴، مهر ۱۳۸۰.
- نفیسی، شادی[زهرا]؛ معیارهای شناخت احادیث موضوع در «الاخبار الدخیلة»، **آینه پژوهش**، ش۵۹، صص۲۶-۴۳، آذر ۱۳۷۸.
- نقی زاده، حسن؛ فقه الحدیث: راه‌کارها و نمونه‌ها، ویراستار: مهدی جلالی، چاپ اول، به نشر، مشهد، ۲۰۰ صفحه، ۱۳۹۰ ش.
- نقی‌زاده، حسن، اخبار طینت، **مطالعات اسلامی**، ش۷۲، صص ۱۸۳-۲۱۲، تابستان ۱۳۸۵.
- نقی‌زاده، حسن؛ حدوث و قدم نفس در آیینه قرآن و حدیث، **مطالعات اسلامی**، ش ۵۱ و ۵۲، صص ۱۵۳-۱۷۶، بهار و تابستان ۱۳۸۰.
- نقی‌زاده، حسن - کرمی، فاطمه؛ روایات تفضیل در اصول الکافی، هم ساز یا ناسازگار، **علوم حدیث**، شماره۶۴، تابستان ۱۳۹۱، ص ۵۷.
- نقی زاده، حسن - موسوی نیا، سعیده سادات؛ بررسی مصداق "دابّة الأرض" در روایات فریقین، **علوم حدیث**، ش ۵۳، پاییز ۸۸.
- نکونام، محمد رضا؛ صحیفه عشق، قم: ظهور شفق، چاپ اول، ۵۱۹ ص، فارسی.
- نورانی یگانه قمی، محمّد علی؛ **مجالس الصائمین: شرح خطبهٔ شعبانیه رسول اکرم**ﷺ، قم: دارالتفسیر، چاپ اول، ۴۷۳ ص، فارسی.

- والازاده، ابوالفضل- حافظیان، ابوالفضل؛ نگاهی به کتاب «جوامع الکلام فی دعائم الإسلام»، **سفینه**، ش ۴، صص ۱۱۵-۱۳۶، تابستان ۱۳۸۳.
- هاردی، یاول؛ **أحادیث اسلام: درک حدیث**، لندن: آی. بی. تاوریس، ترجمهٔ لاتین: traditional of Islam Understanding the Hadith، 320 ص، انگلیسی.
- هاشم زاده، حجّت؛ اربعین شیخ بهایی،

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]

حدیث اندیشه، شماره ۱۷، پاییز و زمستان ۱۳۸۶، ص ۱۱۳.
– هدایی، ابوتراب؛ کتاب و عترت: **شرحی دربارهٔ حدیث ثقلین**، مشهد، ۱۳۶۵ ش.
– هزار، علیرضا؛ حدیث عرض دین و مفاد آن، **علوم حدیث**، ش ۲۷، صص ۱۳۷–۱۴۹، بهار ۱۳۸۲.
– همدانی درود آبادی، سید حسین؛ **شرح زیارت جامعهٔ کبیره ترجمه الشموس الطالعة**، قم، چاپ اول، ۷۲۰ ص، فارسی. (عنوان متن: الشموس الطالعة من مشارق الزیارات الجامعة).

کتابنامه

۱. جوهری، اسماعیل بن حماد؛ **الصحاح**: تاج اللغة و صحاح العربیة، به کوشش احمد بن عبدالغفور عطار؛ چاپ چهارم، دارالعلم للملایین، بیروت، ۱۴۰۷ ق.
۲. سلیمانی، داوود؛ **فقه الحدیث و نقد الحدیث**، روش‌شناسی نقد و فهم سنّت، چاپ اول، فرهنگ و دانش، تهران، ۱۳۸۵ش.
۳. _____؛ «بررسی نسبت فقه الحدیث با درایة الحدیث»، **مقالات و بررسیها**، دفتر۷۲، صص۵۱–۶۰، زمستان، ۱۳۸۱.
۴. فیض کاشانی، **الوافی**، بی‌چا، بی‌نا، اصفهان، ۱۳۶۵.
۵. کلینی، محمّد بن یعقوب؛ **الکافی**، تحقیق علی اکبر غفّاری، دارالکتب الإسلامیّة، تهران، ۱۳۶۳ش.
۶. مسعودی، عبدالهادی؛ **روش فهم حدیث**، چاپ اول، انتشارات سمت، تهران، ۱۳۸۴ش.

[Downloaded from safinahmagazine.ir on 2026-11-12]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1396.14.56.6.2]